

Интервју со:

Горан Анастасовски,
генерален директор на КИБС АД Скопје

Македонија на мапата на европските инстант плаќања - КИБС и новата генерација плаќања

Господине Анастасовски, Народната банка во септември минатата година ѝ издаде на КИБС дозвола за оператор на платен систем за инстант плаќања – нова и значајна фаза во развојот на националната платежна инфраструктура. Какво е значењето на овој чекор за домашниот финансиски систем и какви конкретни придобивки ќе имаат граѓаните, деловните субјекти и државата?

- Издавањето на дозволата за оператор на систем за инстант плаќања претставува многу значаен чекор во еволуцијата на македонската платежна инфраструктура. Не станува збор само за технолошко унапредување, туку за создавање нова генерација на плаќања кои ја менуваат динамиката на движење на средствата во економијата.

Со инстант плаќањата парите практично се движат со брзината на информацијата — во реално време, 365 дена годишно и 24 часа во текот на денот. Ова ја трансформира улогата на плаќањата од административен процес во активен економски катализатор. За граѓаните тоа значи непосредност и целосна контрола врз сопствените финансии, за компаниите — ново ниво на ликвидност, предвидливост и оперативна ефикасност, а за услугите на државата — дигитализација и квалитативно подобрување на испорака на услугите.

На системско ниво ова е чекор кон финансиска инфраструктура која е поагилна, поконкурентна и подготвена за интеграција со европските платежни текови.

Инстант плаќањата, освен што носат брзина, достапност и модернизација, имаат и поширок економски ефект – особено во делот на дигитализацијата и намалувањето на готовината во оптек. Како ја гледате нивната улога во унапредувањето на финансиската инклузија и зголемувањето на ефикасноста на економијата?

- Инстант плаќањата создаваат услови финансиските трансакции да станат непречен и природен дел од секојдневните економски активности, што директно придонесува кон намалување на зависноста од готовина и кон поголема транспарентност на економските текови, односно намалување на сивата економија.

ВО ФОКУС

Нивната вистинска вредност се гледа во олеснувањето на пристапот до финансиски услуги. Кога плаќањата се брзи, едноставни и достапни во секое време, се намалуваат бариерите за учество во дигиталната економија.

Побрзата циркулација на средствата значи и поефикасна економија: капиталот не мирува, туку континуирано создава вредност. Токму затоа, инстант плаќањата треба да се гледаат како економска инфраструктура, а не само како платежна услуга.

Новата централна платформа за инстант плаќања на КИБС овозможува поврзување на банките и на другите даватели на платежни услуги за реализација на трансакции во реално време. Но, како ќе изгледа ова од перспектива на крајниот корисник – потрошувачот, трговецот или државната институција? Дали од страна на КИБС се развиени дополнителни решенија или канали за поедноставено користење на инстант плаќањата во секојдневието?

- Нашата визија е да обезбедиме домашен систем со целосна финансиска и оперативна независност на земјата во однос на националните плаќања, особено имајќи ги предвид глобалните случувања и неизвесниот тек на понатамошните настани. Истовремено, се залагаме за технологија која е моќна и безбедна во заднина, овозможувајќи поврзување со европските платежни системи.

Крајната цел е плаќањето да стане речиси невидлив процес и без дополнителна комплексност — едноставен, природен, брз, сигурен и интегриран во секојдневните дигитални навики на корисниците. За потрошувачот, било да е физичко лице или правен субјект, инстант плаќањето ќе значи трансакција завршена за неколку секунди, директно од мобилен уред, без комплексни процедури и без чекање. За трговците и државните институции тоа значи моментална наплата и подобро управување со готовинските текови.

Покрај централната платформа, КИБС развива уште една која ќе поттикне иновации и ќе креира нова генерација на платежни услуги — плаќања со телефонски број, QR-решенија, дигитални плаќања на физички и онлајн продажни места, како и peer-to-peer плаќања што во развиениот свет се стандард и секојдневна практика. Платежните услуги од оваа платформа, банките и другите даватели на платежни услуги ќе ги испорачаат кон крајните корисници: потрошувачите и трговците/државните институции. Во таа насока платформата ја овозможува мобилната апликација СТРЕЛА, наменета за потрошувачи и трговци/државни институции, која овозможува едноставно иницирање и примање на инстант плаќања. Апликацијата ќе биде достапна за симнување преку мобилните продавници за апликации, по што корисникот ќе може лесно да ја поврзе со својата матична банка. Како опција кај некои банки, функционалностите на СТРЕЛА за потрошувачи, ќе може да се користат и преку нивните апликации за мобилно банкарство.

Во свет каде што дигитализацијата на финансиските услуги се одвива со невидено темпо, како ја оценувате позицијата на Македонија и нејзините институции во процесот на трансформација? Кои се клучните приоритети за понатамошен развој и која е визијата на КИБС во градењето модерна, сигурна и целосно дигитализирана финансиска инфраструктура?

- Македонија денес се наоѓа во фаза во која има реална можност да направи технолошки

ВО ФОКУС

„скок“ наместо постепенa еволуција. Со стабилна регулаторна рамка, значајно ниво на експертиза и искуства собрани од технолошки поразвиените земји, како и поседување современа инфраструктура, земјата има капацитет да се позиционира како дигитално подготвен финансиски пазар во регионот и пошироко. Останува предизвикот на подобрување на меѓуинституционалната соработка, кој доколку брзо се надмине, резултатите ќе бидат евидентни.

Во следната фаза фокусот ќе биде на интероперабилност, отворени платформи, нови платежни услуги, напредна сајбер-безбедност и создавање услови за континуирани иновации. Платежната инфраструктура повеќе не е само поддршка на банкарството, туку станува темел на дигиталната економија.

Визијата на КИБС е јасна: да изгради доверлива, отпорна и интелигентна финансиска инфраструктура, која ќе овозможи плаќањата да се движат без бариери, ќе ги поврзува институциите, бизнисите и граѓаните во единствен дигитален екосистем и ќе ја поддржи долгорочната економска конкурентност на земјата.

Неодамна ја најавивте конференцијата на ЕАСНА – Европската асоцијација на клириншки куќи, која во мај годинава ќе се одржи во Скопје. Кои клучни теми ќе бидат во фокусот на конференцијата и кои прашања моментално се високо на агендата на европските клириншки куќи, за кои домашната стручна јавност ќе има можност да слушне и директно да дискутира како домаќин на овој значаен настан?

- Конференцијата на ЕАСНА (European Automated Clearing Houses Association) оваа година во Скопје носи исклучително актуелна и стратешки важна агенда, која директно ги рефлектира најновите трендови и предизвици во европскиот платежен екосистем.

Во фокусот на дискусиите ќе бидат, пред сè, инстант плаќањата и нивната интероперабилност на глобално ниво, со посебен осврт на поврзувањето на европските системи за инстант плаќања со оние во останатиот дел од светот. Темата за поврзување на платните системи за инстант плаќањата на глобално ниво (interlinking) и искуствата од конкретни пазари, како што се Nexus проектот и шпанската имплементација на OCT Inst шемата (One-Leg-Out instant credit transfer), ќе дадат практична перспектива за тоа како оваа соработка може ефикасно да се воспостави и скалира.

Дополнително, значаен дел од програмата е посветен на инстант плаќањата на продажни места (point of interaction), каде што преку панел-дискусија ќе се разгледуваат новите деловни модели и решенија што го трансформираат начинот на кој корисниците плаќаат во реално време – тема која е високо на агендата на европските клириншки куќи.

Меѓу клучните приоритети се и:

- примената на услугата за верификација на примач кај плаќањата (Verification of Payee);
- зголемување на безбедноста на платните системи преку напредни механизми за мониторинг и спречување измами во реално време;
- примената на вештачка интелигенција во платежната индустрија, како двигател на ефикасност, подобро корисничко искуство и управување со ризици;

Април
2026

#20

КВАРТАЛЕН
е-БИЛТЕН

ВО ФОКУС

- улогата на клириншките куќи во создавање вредност за општеството.

Особено е значајно што конференцијата ќе понуди и конкретни национални искуства, што ќе овозможи споредбена анализа и извлекување применливи заклучоци за домашниот контекст.

За домашната стручна јавност, ова претставува уникатна можност не само да се запознае со најновите европски практики, туку и директно да дискутира со водечките експерти и оператори на платни системи, во време кога трансформацијата кон инстант и дигитални плаќања станува клучен приоритет и за нашиот пазар.

Со други зборови, конференцијата не е само платформа за размена на знаење, туку и стратешки момент за позиционирање во рамките на европската платежна инфраструктура.

Кажете ни нешто повеќе за профилот на предавачите и учесниците на конференцијата, и од кои земји доаѓаат?

- Конференцијата на ЕАСНА се карактеризира со исклучително висок профил на говорници и учесници, што ја позиционира како еден од најрелевантните настани во европската платежна индустрија. Предавачите доаѓаат од водечки европски клириншки куќи, платежни шеми, меѓународни компании, консултантски организации и други асоцијации, како и од институции кои имаат клучна улога во развојот на платните системи и платежните услуги.

Меѓу нив се вклучени високи менаџери, платежни експерти, експерти за дигитална трансформација, управување со ризици и иновации, кои активно учествуваат во креирањето на европската платежна агенда. Присутни се и претставници на водечки иницијативи и платформи за инстант плаќања, што овозможува директен увид во најсовремените решенија и трендови.

Дополнително, конференцијата собира близу 200 учесници од дури 30 европски земји, што обезбедува силна меѓународна димензија и разновидност на перспективи. Оваа широка географска застапеност овозможува размена на искуства помеѓу зрели и развојни пазари, како и отворање дискусија за усогласување на националните системи со европските иницијативи.

Ваквиот состав на говорници и учесници не само што гарантира квалитетна експертска дебата, туку и создава одлични можности за вмрежување, партнерства и понатамошен развој на платежниот екосистем, како на европско така и на регионално ниво. ■